

A környezeti bűncselekmények fejlődési iránya az európai unióban

The Developmental Trajectory of Environmental Crimes in the European Union

Molnár Tamás

Dr., doktorandusz
Nemzeti Közsolgálati Egyetem,
Rendészettudományi Doktori Iskola
mtamas1992@gmail.com

Absztrakt

Cél: Az Európai Parlament és a Tanács 2024/1203 számú irányelve a környezet büntetőjog általi védelméről, valamint a 2008/99/EK és a 2009/123/EK irányelv felváltásáról 2026. május 21-ig a tagállamokat arra kötelezi, hogy az abban meghatározott húsz bűncselekménynek megfelelő cselekményi kört kriminalizálják az irányelvben foglalt célkitűzések megvalósulása érdekében. A tanulmány célja a jogalkalmazók tájékoztatása az uniós kriminálpolitika jelenlegi prioritásáról.

Módszertan: A szerző a tartalomelemzés módszerével ismerteti Borsod-Abaúj-Zemplén, valamint Csongrád-Csanád vármegye 2009–2018 közötti környezetkárosításokkal kapcsolatos bűnüldözési tevékenységét, valamint Borsod-Abaúj-Zemplén, Csongrád-Csanád, illetve Győr-Moson-Sopron vármegye bírságolási gyakorlatát.

Megállapítások: A közigazgatási jogalkalmazásban csekély számban, de jól azonosíthatók olyan jogesetek, amelyek okkal vetik fel a büntetőjogi jogalkalmazás hatókörének kiterjesztését.

Érték: A tanulmány a vonatkozó kriminológiai és jogi ismeretek bemutatásán túl olyan gyakorlati példákat is bemutat, amelyek ellen az uniós büntetőpolitika a jövőben hatékonyabban kíván fellépni.

A szerző a kéziratot magyar nyelven nyújtotta be. Benyújtás: 2025. 08. 01. Átdolgozás: 2025. 08. 10.
Elfogadás: 2025. 08. 18.

Kulcsszavak: környezetkárosítás, vállalati bűnözés, uniós jog, környezetvédelmi büntetőjog

Abstract

Aim: Directive 2024/1203 of the European Parliament and of the Council on the protection of the environment through criminal law and replacing Directives 2008/99/EC and 2009/123/EC, obliges Member States to criminalize, by 21 May 2026, the range of acts corresponding to the 20 offences defined in the Directive, in order to ensure the achievement of its objectives. The aim of this study is to inform legal practitioners of the current priorities of EU criminal policy.

Methodology: Using content analysis, I examined law enforcement activities related to environmental crimes in Borsod-Abaúj-Zemplén and Csongrád-Csanád counties between 2009 and 2018, as well as the administrative fine-imposing practices of Borsod-Abaúj-Zemplén, Csongrád-Csanád, and Győr-Moson-Sopron counties.

Findings: Although limited in number, administrative law enforcement reveals clearly-identifiable cases that raise the legitimate need to consider expanding the scope of criminal law application.

Value: Beyond presenting relevant criminological and legal insights, the study provides practical examples of cases against which future EU criminal policy aims to take more effective action.

Keywords: environmental crime, corporate crime, EU law, environmental criminal law

Bevezetés

A múlt század második felétől a környezeti degradáció mértéke mind globális, mind helyi szinten exponenciálisan nőtt, ami a tudományos vizsgálódás figyelmét is fokozottabb mértékben felkeltette. Mára egyértelművé vált, hogy a jólét áráként olyan mellékhatások jelentkeztek, amelyek a gazdasági tevékenységek során vállalt kockázatokból erednek (Beck, 2003). A globalizáció kiterjedésével a nagyvállalatok vezetésének rutintevékenységgé vált annak feltérképezése, hogy melyik országban tudják termelő tevékenységüket kevesebb környezetvédelmi, illetve biztonsági előírás betartása mellett kifejtteni (Irk, 2015). Ezért a kriminológiai gondolkodásban viszonylag hamar felismerésre került, hogy a fogyasztókkal ellentétben a vállalatok érdekérvényesítő képessége – és működésük környezeti hatása – más természetű (White, 2020).

A vállalatok működésével összefüggő környezeti bűncselekmények kriminológiai jellemzői

A működéshez szükséges engedélyeket a különböző gazdasági társaságok érdekében eljáró személyek könnyen beszerezik, és nincs érdemi intézményes reakció az ellenőrizhetetlen káros hatásokkal szemben (Utsa, 2021). Az elkövetés jellege szerint a zöld kriminológusok különbséget tesznek az egyéni vagy vállalati – tehát szervezeti – keretek között kifejtett cselekmények között (Shover & Route, 2005). Egy tevékenység akkor tekinthető ilyennek, ha azt anyagi haszonszerzés érdekében és valamilyen legitim vállalkozás keretében követik el, vagy közvetlenül ilyen magatartással függ össze.

A szervezeti keretek között megvalósuló cselekményeket a kriminológiában jellemzően a fehérgalléros vagy vállalati bűnözés keretében értelmezik, és a környezetvédelmi előírások megsértését három tényező függvényében magyarázzák. Az első, hogy a piac bizonytalansága megnehezíti a tervezést a gazdasági szférában is, így a megváltozott élethelyzetekhez való alkalmazkodás szükség-szerűen indukálja a környezetvédelmi szabályok megsértését. A második, hogy a környezet károsításának kulturálisan bevett formái vannak, amelyek áttörik a jogi szabályozás által megteremtett kényszereket. Ezekben a területeken gyakran végrehajtási deficittel találkozunk, amelynek hátterében az ellenőrzés és a felügyelet hiánya áll. Végül megfigyelték azt is, hogy a vállalatok méretének és komplexitásának növekedésével egyenesen arányosan nő a környezetvédelmi előírások megszegésének valószínűsége. A gazdaságilag függő helyzetben lévő vállalatok gyakrabban követnek el jogsértéseket (Shover & Route, 2005).

A termeléssel összefüggő környezetkárosítások vonatkozásában egy holland tanulmány arra hívja fel a figyelmet, hogy a fehérgalléros bűnözők magas társadalmi pozíciót töltenek be, így magas presztízzsel jellemezhetők. A környezeti bűncselekmények elkövetője azonban sokszor inkább a kétkezi munkát végző kisiparos, vagy a maguk is fizikai munkát végző vállalkozók. Emellett a fehérgalléros bűnözés jellemzően tevékeny magatartás formáját ölti, a környezeti bűnözés ezzel szemben sok esetben mulasztás. A fehérgalléros bűnözés motivációja jellemzően a pénz, a szervezeti keretek között kifejtett környezeti bűncselekmények esetében a haszon ugyanakkor több esetben inkább a feladatok csökkentéséből adódó időmegtakarítás. Sőt, az anyagilag motivált cselekmények jelentős részében a kiadások csökkentése motiválja az elkövetőt, nem pedig a bevételek növelése (Huisman & van Erp, 2013).

A szervezeti keretek megléte sok esetben lehetetlenné teszi a büntetőjogi felelősség emberre vagy emberekre történő konkretizálását, miközben a jogi személyek cselekedetei emberi tevékenységekben realizálódnak. A vállalkozásokkal

szemben joghátrányként jellemzően pénzügyi szankciókat alkalmazunk, esetleg korlátozzuk a tevékenységüket, vagy végső soron megszüntetjük azokat. Napjaink jogrendszerében kihívást jelent, hogy a kiszabott pénzügyi szankciók ne pusztán a termelés járulékos költségei, egy termék vagy szolgáltatás árképző tényezői legyenek (Mueller, 2010).

A vállalatok működése körében a profitmaximalizálás iránti igény primátusát az európai integrációban is megfigyelhettük, ahol a tagállamok a szabadpiac megnyílását követően deregulatív versenyre léptek az ipar vonzása érdekében, ami közösségi szintű szabályozást tett szükségessé (Farmer et al., 2017). Az Európai Unió környezetvédelmi szabályozása dinamikusan fejlődött, Bándi Gyula szerint e joganyag mennyisége meghaladja a teljes uniós joganyag 10%-át (Bándi, 2024). Az Európai Unió környezetvédelemmel kapcsolatos jogharmonizációs törekvései a büntetőjog területét is érintették, ezért célszerűnek tartom ennek tendenciáját röviden ismertetni.

Környezeti bűncselekmények az európai integrációban

Az Európa Tanács által 1998. november 4-én elfogadott környezet büntetőjogi védelméről szóló egyezmény a környezet elleni bűncselekmények öt csoportját különböztette meg, azonban ahhoz a tagállamok többsége nem csatlakozott (Kiss, 2012).

Az Európai Unió Tanácsa 2003. január 27-én elfogadta a környezet büntetőjog általi védelméről szóló 2003/80/IB kerethatározatot. A kerethatározat sajátos módon utalt vissza az Európa Tanács egyezményére, amely így közvetett módon hatással volt az egyes tagállamok büntetőjogára. A kerethatározat az egyezményben foglaltakhoz képest már kettővel több bűncselekményi kört jelölt meg, amelyekkel összefüggésben kötelezte a tagállamokat az ezeknek megfeleltethető deliktumok megalkotására. Az Európai Bíróság a 2005. szeptember 13. napján kelt ítéletével megsemmisítette a 2003/80/IB kerethatározatot, ugyanakkor a döntés indokolása tartalmazza, hogy a közösségi jogalkotó a környezetvédelem tárgykörében jogi normákat alkothat, amennyiben az egyes tagállamok nemzeti jogrendszere hatástalan a súlyos környezetkárosításokkal járó cselekményekkel szemben (Görgényi, 2011)

Az Európai Parlament és a Tanács által Strasbourgban, 2008. november 18-án elfogadott, a környezet büntetőjog általi védelméről szóló 2008/99/EK irányelv már kilenc bűncselekmény büntetőjog általi tilalmazását írja elő a tagállamok részére, amelyek jelentős része tartalmilag átfedést mutat a 2003/80/IB kerethatározatban meghatározott cselekményekkel. A tagállamok – így hazánk

is – az irányelvre figyelemmel alakították ki büntetőjogi szabályrendszerüket. A magyar büntető anyagi jogban a Btk. 241. §-ában szabályozott környezetkárosítás tényállása az irányelv 3. cikkének a) és d) pontjait fedi le, míg a természetkárosítás tényállása az f), g), illetve h) pontoknak feleltethető meg (Görgényi & Udvarhelyi, 2019).

A Bizottság 2019–2020. évben értékelte a környezet büntetőjog általi védelméről szóló 2008/99/EK irányelvet és megállapította, hogy annak nem volt jelentős hatása a gyakorlatban, ezért az Európai Bizottság 2021. december 15. napján új uniós irányelvre vonatkozó javaslatot fogadott el abból a célból, hogy a környezet intézményes védelemét hatékonyabbá tegye ([URL 1](#)).

Az Európai Parlament és a Tanács 2024/1203 számú irányelve a környezet büntetőjog általi védelméről, valamint a 2008/99/EK és a 2009/123/EK irányelv felváltásáról 2026. május 21-ig arra kötelezi a tagállamokat, hogy kriminalizálják az abban meghatározott hűsz bűncselekményt az irányelvben foglalt célkitűzések megvalósulása végett. Mindez természetesen nem hűsz bűncselekmény különös részbe történő beemelését jelenti, pusztán azt, hogy a tényállásoknak meg kell felelniük az uniós elvárásoknak.

Az Európai Unió új környezetvédelmi irányelvének fókuszába a gazdasági tevékenységekkel összefüggésben elkövetett jogsértések büntetőjog általi fenyegetettsége áll, amely kihívás elé állítja nemcsak a jogalkotást, de – a változó jogi környezetre figyelemmel – a jogalkalmazást is.

Nézetem szerint a termeléssel összefüggő jogsértések meglehetősen heterogén halmazán belül indokolt megkülönböztetni az ipari, valamint a mező- és erdőgazdálkodás során megvalósuló jogsértéseket. A hazai büntetőjog rendszerében – rendeltetését tekintve – az ipari termeléshez szervesen kapcsolódó jogsértések szankcionálásának jogalapja a környezetkárosítás tényállása, illetve ehhez képest a speciális hulladékgazdálkodás rendjének megsértése, míg a mező- és erdőgazdálkodás során megvalósuló legtöbb jogsértés szankcionálására a természetkárosítás területvédelmi tényállása nyújt megfelelő jogalapot. Empirikus kutatásom során a környezetkárosítás jogalkalmazási gyakorlatát vizsgáltam egyes módszertannal, amelynek kiindulópontját a dokumentum- és tartalom-elemzés képezte. A mintát a Borsod-Abaúj-Zemplén, valamint Csongrád-Csanád vármegye területén keletkezett, 2009–2018. években jogerősen befejezett büntetőeljárások aktái jelentették, valamint ugyanezen időintervallumban vizsgáltam Borsod-Abaúj-Zemplén, Csongrád-Csanád, illetve Győr-Moson-Sopron vármegye bírságotlasi gyakorlatát.

Minderre figyelemmel röviden bemutatom az EU új irányelvének e téma kapcsán legfontosabb újításait, majd röviden ismertetek néhány olyan esetet, amely véleményem szerint a jövőben segítheti a gyakorlati jogalkalmazást.

Az új uniós irányelv rendelkezései

Az Európai Parlament és a Tanács 2024/1203 számú irányelve jogellenesnek tekint valamennyi olyan cselekményt vagy mulasztást, amely sérti az uniós jog bármely, az uniós környezetvédelmi politika megvalósulását célzó jogszabályát, vagy az ilyen jogszabályok végrehajtását biztosító tagállami jogszabályi rendelkezéseket, illetve az ezekre figyelemmel hozott hatósági határozatok előírásait.

Az irányelv értelmében a magatartás jogellenessége akkor is fennáll, ha

- a kiadott hatósági engedélyt csalárd módon, vesztegetéssel, zsarolással vagy kényszerítéssel szerezték meg, vagy
- az engedély nyilvánvalóan sérti a releváns alapvető jogi követelményeket.

A releváns alapvető jogi követelmények nyilvánvaló megsértése a releváns alapvető jogi követelmények egyértelmű és lényeges megsértését jelenti és nem az engedélyezés eljárásjogi szabályainak, vagy az engedély kevésbé lényeges elemeinek megsértését.

Ezenkívül, amennyiben engedélyre van szükség, az engedély jogszerűsége nem zárja ki az engedély jogosultjával szembeni büntetőeljárást, ha az nem tesz eleget az engedélyhez kapcsolódó valamennyi kötelezettségnek vagy az engedély hatálya alá nem tartozó, egyéb releváns jogi kötelezettségeknek.

Az irányelv külön kitér arra, hogy *„az engedély jogszerűsége nem zárja ki az engedély jogosultjával szembeni büntetőeljárást, ha az nem tesz eleget az engedélyhez kapcsolódó valamennyi kötelezettségnek vagy az engedély hatálya alá nem tartozó, egyéb releváns jogi kötelezettségeknek”*, valamint hogy a gazdasági szereplőknek meg kell tenniük a szükséges lépéseket ahhoz, hogy megfeleljenek a tevékenység végzésére vonatkozó környezetvédelmi előírásoknak, ami kiterjed az engedély frissítésére és megújítására vonatkozó kötelezettségre is.

Az EU nem kötelezi arra a tagállamokat, hogy megteremtsék a jogi személyek önálló büntetőjogi felelősségét, ugyanakkor azt biztosítaniuk kell, hogy a jogi személyekkel szemben hatékony, visszatartó erejű és arányos büntetőjogi szankció típusokat és -mértékeket írjanak elő. Az irányelv átültetésekor a tagállamok dönthetnek arról, hogy a jogi személyekkel szemben kiszabandó pénzbírságok meghatározásakor a cég teljes globális árbevételét veszik-e figyelembe, vagy egyéb szempontok szerint határozzák meg a kiszabandó pénzbírság mértékét, amelynek felső tétele nem lehet kevesebb, mint 24 000 000 eurónak, egyes bűncselekmények esetében pedig 40 000 000 eurónak megfelelő összeg.

Amennyiben a pénzbírságok mértékének számítási metodikája a cég teljes globális árbevételére figyelemmel kerül meghatározásra, úgy a tagállamoknak megfelelő előírásokat kell alkotnia arra az esetre, ha ennek meghatározása a konkrét ügyben valamely oknál fogva nem lehetséges.

Fontos megemlíteni, hogy az irányelv előírásai nem zárják ki annak lehetőségét, hogy valamely tagállam az elvártnál szigorúbb rendelkezéseket alkalmazzon.

A téma szempontjából releváns hazai jogesetek

A környezetkárosítással kapcsolatban tanulmányozott közigazgatási határozatok között találtam olyan – vállalkozási tevékenység keretében megvalósult – cselekményeket, amelyek felvetik az üzemeltetésért felelős személyek büntetőjogi felelősségének kérdéskörét. Ilyennek tekintem azokat a személyeket, akik képviseleti, tényleges döntéshozatali, vagy ellenőrzési jogosultságuk miatt kötelesek a környezetvédelmi előírások betartásának biztosítására.

Az ipari termelés körében az alábbi esetek ismertetését tartom célszerűnek, mert azok alkalmasak arra, hogy a gyakorlati jogalkalmazók figyelmét kitérítse, valamint fokozza a közigazgatási és büntető és igazságszolgáltatási szervek jövőbeli együttműködését.

Az első ügy történeti tényállása szerint 2009. augusztus 6., szeptember 15., valamint 21. napján hivatalból ellenőrizte az illetékes közigazgatási hatóság az érintett, fémfeldolgozással foglalkozó vállalkozást, amelynek során a kibocsátási határértékek betartását biztosító – a jogszerű üzemeltetés feltételeként az egységes környezethasználati engedélyben előírt – mérőberendezéseket vizsgálták. Az ellenőrzés alapján megállapították, hogy a folyamatos mérőrendszer nem a határozatban meghatározott eljárás-specifikus határértéknek megfelelő adatokat mutatta, hanem attól alacsonyabb kibocsátási értékeket, mert a folyamatos mérésre szolgáló műszer a légszennyező anyagok kibocsátását nem az aktuális, hanem mindig az előző heti átlagmérésre vonatkoztatja, így a tényleges légszennyezést az online megjelenített adatokból nem lehetett megállapítani. A cég által üzemeltetett mérőberendezés az előírásokkal ellentétben nem a kibocsátás magasságában lett elhelyezve, hanem attól kb. húsz méterrel magasabban. Ezen túlmenően a telephelyen ki sem építették a füst megfelelő irányú terjedésének követésére alkalmas mérőműszert. Egy évvel később a hatóság a vállalkozás fémérc-szinterező tevékenységét ellenőrizte. Az egységes környezethasználati engedély előírása alapján a kibocsátani szándékozott füstgázt 95 °C-ra kell hevíteni a füst megfelelő távozása érdekében. Az ellenőrzés során a 2010-ben kibocsátott füstgáz hőmérsékletét vizsgálták 41 termeléssel érintett nap vonatkozásában, amelynek alapján megállapították, hogy 41 db napi átlaghőmérsékleti adat közül a kibocsátott füstgáz hőmérséklete egyik napon sem érte el az engedélyben rögzített 95 °C-ot, sőt legtöbbször még a 60 °C-ot sem. Az ellenőrzés olyan adatokon alapult, amely

az üzemeltetésért felelős személyek birtokában volt. Ugyanezen vállalkozás tevékenységéhez a vizsgált időszakban egy harmadik közigazgatási eljárás is kapcsolódott, mert a termelés során – emberi mulasztás miatt – nem az arra szolgáló kéményen keresztül, hanem az épületből távozott a füst, illetve por. Az ügyben kelt határozatból kiderült, hogy egy éven keresztül folyamatosan érkeztek lakossági panaszok a cég levegőszennyezésével kapcsolatban, amelyről az ellenőrzés keretében megállapították, hogy olyan intenzitású kiporzás az elszívó berendezések megfelelő működése esetén egyáltalán nem lenne lehetséges, tehát az üzemeltető folyamatosan elmulasztotta teljesíteni az engedélyben rögzített előírást, miszerint a por- és gőzelszívási kötelezett-ségének folyamatosan köteles eleget tenni.

Egy másik közigazgatási hatósági ügyben a hő- és villamosenergiát termelő vállalkozás a közigazgatási hatóság felhívására teljesített adatszolgáltatást, amelyben megküldte az általa működtetett pontforrás nitrogénoxid légszennyezőanyag kibocsátásának a folyamatos emissziómérési rendszer által rögzített adatait. A mért adatokból egyértelműen meg lehetett állapítani, hogy az erőmű 2016. február 21. és 2016. május 18. közötti időszakban túlnyomórészt határérték feletti nitrogénoxid kibocsátás mellett üzemelt. A Kft. ügyvezetője észrevételben jelezte a hatóságnak, hogy a nitrogénoxidok kibocsátásának csökkentése érdekében egy szűrőberendezés kiépítését tervezi, ugyanakkor a tervezett technológiai átalakítás elvégzéséig a határértékek tartása nem biztosítható. Ilyen feltételek mellett aligha lehet érdemben arra hivatkozni, hogy a tevékenység környezeti hatásai nem voltak kellően ismertek az üzemeltetésért felelős személyek előtt, akik előtt a határérték feletti kibocsátás, illetve annak káros környezeti hatása előre látható volt. A határozat indoklásából az is egyértelműen kiderült, hogy „*a határértékek túllépésének következtében légszennyezés történt*”. Amennyiben mindez a földet, a levegőt, a vizet, az élővilágot, valamint azok összetevőit, illetve annak valamely elemét veszélyeztette, úgy álláspontom szerint a cselekmény tényállásszerű.

A fentiekben túl számos olyan esetet azonosítottam, amikor az érintett vállalkozás egységes környezethasználati engedéllyel rendelkezett valamely tevékenység végzésére, ugyanakkor az engedély lejártát követően az ügyvezetés gondatlanságából nem intézkedtek annak megújítása iránt. Mindez annak tényéből következik, hogy az érintett vállalkozások képviselőit eleget tettek az üzemeltetés feltételeként egyébként előírt, a légszennyezés mértékére vonatkozó adatszolgáltatási kötelezettségének. A környezetkárosítás tényállása gondatlansággal is megvalósítható, így további kérdésként merül fel, hogy az engedély nélküli kibocsátás veszélyeztette-e a konkrét esetekben a környezet valamely, a büntető törvénykönyvben meghatározott elemét.

A mezőgazdasági termelés körében az alábbi eset kiemelését tartom indokoltnak. Egy állattartási tevékenységet végző vállalkozás sertésenyésztéssel és hizlalással foglalkozik. A felügyelőség 2010–2014. években hat alkalommal tartott helyszíni ellenőrzést a vállalkozás által használt ingatlanokban, majd észlelte, hogy a Kft. az engedély előírásaitól folyamatosan eltér, amelyre figyelemmel a sertésenyésztési és hizlalási tevékenységet a megengedett állatlétszám tekintetében 60%-ban korlátozták. A hatóság előtt már egy 2012. decemberi ellenőrzés alkalmával világossá vált, hogy a szennyvíz talajba kerülésével annak „*nitráttartalma több mint tízszeresen meghaladta az előírt szennyezettségi határértéket, tehát a tevékenység környezetszennyezést okozott*”. 2015. évben a hatóság arra a megállapításra jutott, hogy a Kft. folyamatosan megszegi a korlátozó határozatokban foglalt előírásokat, miszerint a telephelyen egyidejűleg összesen 2257 db sertés tartható. A telepen az ellenőrzés időpontjában 5384 db sertés volt, emellett a Kft. ügyvezetése azokat a kötelező adatszolgáltatásokat is elmulasztotta, melyeket részére a közigazgatási határozatban előírtak. A telepen a működésből származó hígtrágya elhelyezésével a hatóság többszöri felhívása ellenére sem foglalkoztak, így az erre kialakított 10 800 m³-es hígtrágya tároló gyakorlatilag megtelt. A sertés-telepen keletkező hígtrágya éves mennyisége átlagosan 38 400 m³ volt, amely lényegesen meghaladja a maximálisan kihelyezhető engedélyezett mennyiséget, ami jelen esetben évente legfeljebb 27 550 m³ volt. A Kft. a határozat meghozatalának időpontjáig sem teljesítette a részére kiadott engedélyekben, kötelezésekben, illetve korlátozó határozatokban foglalt előírásokat, a jogszerűtlen működés oka egyértelműen a Kft. ügyvezetésének felróható, tudatos mulasztások sorozata volt. A mezőgazdasági területekre juttatott hígtrágya következtében az ellenőrzések során a szennyezettségi határértéket több mint tízszeresen meghaladó nitrát értékeket mértek. A keletkező hígtrágyát a Kft. a felügyelőség többszöri tiltása ellenére is a közelben lévő földekre, illetve tómederbe vezette.

Összefoglalás

A környezeti bűncselekmények felderítése, illetve az ezek miatti büntetőjogi felelősségre vonás háttérében ezen jelenségek minősítési és bizonyítási nehézségei állnak. Mára nemcsak a környezeti degradáció, hanem a klímaváltozás ténye is vitathatatlan, minthogy az is, hogy ezek háttérében különösen nagy arányban vannak jelen a gazdasági termeléssel összefüggő cselekmények. Az Európai Unió ezen a területen hatályba lépő új környezetvédelmi irányelve is kifejti, hogy olyan hatékony, arányos és visszatartó erejű büntetőjogi szankciókra van szükség, amelyek kifejezik ezen bűncselekmények súlyát, és jobban

tükrözik a társadalom elutasítását, mint a közigazgatási szankciók alkalmazása. A büntetőjog és a közigazgatási jog egymást kiegészítő jellege döntő fontosságú a környezetet károsító jogellenes magatartások megelőzése és az attól való elrettentés tekintetében, ezek egymással fennálló kapcsolata vitathatatlan, ami az intézményes reakciók holisztikus, hatóságok közti kölcsönös együttműködésen alapuló működését teszi szükségessé. A magyar bűnüldöző szervek e területen eddig kifejtett tevékenysége elismerésre méltó az Európai Unión belül, ami bizakodásra ad okot a vállalati működéssel összefüggő jogsértésekkel szembeni hatékony intézményes reakciók kialakítása körében.

Felhasznált irodalom

- Farmer A., Faure M. & Vagliasindi G. M. (2017). *Environmental Crime in Europe*. Hart Publishing.
- Görgényi I. & Udvarhelyi B. (2019). A környezeti bűncselekmények megítélésének változásai a hazai büntetőjogban. *Miskolci Jogi Szemle*, 14(2) különszám, 317-336.
- Görgényi I. (2011). A környezetvédelmi büntetőjog megújulása az új évezredben. *Miskolci Jogi Szemle*, 6(1) különszám, 94-105.
- Huisman W. & van Erp J. (2013). Opportunities for Environmental Crime: A Test of Situational Crime Prevention Theory. *The British Journal of Criminology*, 53(6), 1178-1200. <https://doi.org/10.1093/bjc/azt036>
- Irk F. (2015). *Megbüntethetetlen bűnök I. Transznacionális gazdálkodó szervezetek kockázatmenedzselése*. Bibo Kiadó.
- Kiss P. (2012). A környezetvédelmi büntetőjog aktuális problémái a nemzetközi instrumentumok és sztenderdek tükrében. *Agrár- és Környezetjog*, 1, különszám, 28-36.
- Mueller G. O. W. (2010). An Essay on Environmental Criminality. In: Edwards S. M., Edwards T. D. & Fields C. B. (Eds.), *Environmental Crime and Criminality* (pp. 3-33). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203726754>
- Sarkar, U. (2021). Ecocide – Protection of environment: an international crime. *International Journal of Legal Developments and Allied Issues*, 8(1), 37-54.
- Shover N. & Routh A. S. (2005). Environmental Crime. *Crime and Justice*, (32), 321-371. <https://doi.org/10.1086/655356>
- White R. (2020). *Climate Change Criminology*. Bristol University Press.

A cikkben szereplő online hivatkozások

URL1: Európai zöld megállapodás: a Bizottság javasolja a környezet büntetőjog általi védelmének megerősítését. Az Európai Bizottság 2021.12.15. napján közzétett sajtóközleménye. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hu/ip_21_6744

Alkalmazott jogszabályok

A Tanács 2003/80/IB kerethatározata (2003. január 27.) a környezet büntetőjog általi védelméről
Az Európai Parlament és a Tanács 2008/99/EK irányelve a környezet büntetőjog általi védelméről
Az Európai Parlament és a Tanács 2024/1203 irányelve a környezet büntetőjog általi védelméről, valamint a 2008/99/EK és a 2009/123/EK irányelv felváltásáról

Alkalmazott közigazgatási határozatok

Észak-Magyarországi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség 151-3/2010. számú határozata

Észak-Magyarországi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség 10058-3/2011. számú határozata

Észak-Magyarországi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség 2981-2/2013. számú határozata

Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal BO/16/4322-5/2016. számú határozata

Észak-Magyarországi Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség 5566-3/2010. számú határozata

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Molnár T. (2025). A környezeti bűncselekmények fejlődési iránya az európai unióban. *Belügyi Szemle*, 73(8), 1759–1170. <https://doi.org/10.38146/BSZ-AJIA.2025.v73.i8.pp1759-1770>

Nyilatkozatok

Összeférhetetlenség

A szerző nem jelentett összeférhetetlenséget.

Finanszírozás

A szerző nem kapott pénzügyi támogatást a kutatáshoz, a szerzőséghez és/vagy a cikk publikálásához.

Etikai nyilatkozat

Jelen cikkhez nem kapcsolódik adatkészlet.

Nyílt hozzáférésről szóló tájékoztatás

Jelen cikk a Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY NC-ND 2.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.0/>) feltételei szerint publikált Open Access közlemény, melynek szellemében a cikk bármilyen médiumban szabadon felhasználható, megosztható és újraközölhető, feltéve, hogy az eredeti szerző és a közlés helye, illetve a CC License linkje feltüntetésre kerülnek.

Levelező szerző

A cikk levelező szerzője Molnár Tamás, aki a mtamas1992@gmail.com e-mail címen érhető el.